

LES PLANTES AL·LÒCTONES DE MONTJUÏC, SOTA ESTUDI

Les invasions biològiques s'han convertit en la segona amenaça que pesa sobre la biodiversitat global. I, quan es té en compte l'impacte que tenen en l'economia, els seus efectes prenen encara més rellevància: hem de pensar que només les despeses de remoció d'espècies invasores d'un territori de la mida de Catalunya poden ascendir a diversos milions d'euros anualment, i el panorama podria complicar-se encara més sota un escenari de canvi climàtic que sembla que ja no té aturador.

Les àrees urbanes i voltants, paisatges molt transformats, són llocs d'arribada i sortida d'enormes contingents de mercaderies i persones. És per això que solen constituir una porta d'entrada per a les espècies al·lòctones (de vegades incorrectament anomenades "exòtiques") invasores, que tendeixen a establir-s'hi.

Un exemple n'és muntanya de Montjuïc: en poc menys de 4 km² concentra gran part dels jardins públics i parcs urbans de la ciutat de Barcelona, a més de nombroses instal·lacions culturals i esportives que, en conjunt, atrauen milions de visitants l'any. A aquests factors s'hi suma la presència propera del port marítim i de nombroses vies de comunicació (ronda litoral, vies fèrries). Tot això fa de la muntanya de Montjuïc un candidat idoni per convertir-se en un autèntic laboratori a l'aire lliure per a les invasions biològiques.

1. Nesprer (*Eryobotria japonica*), probable romanent dels horts de subsistència de Montjuïc del segle passat

Sota aquest enfocament, l'any 2016 es posa en marxa un estudi amb l'objectiu d'elaborar un catàleg de la flora al·lòctona de la muntanya. L'estudi, amb investigadors tant del Jardí Botànic com de l'Institut Botànic de Barcelona, s'ha fet tenint en compte una llista prèvia, amb dades bibliogràfiques i de camp. A dia d'avui s'han dut a terme més d'una cinquantena de prospeccions botàniques, amb nombroses i repetides visites de diferents espè-

2. *Opuntia puberula*, cactàcia d'origen mexicà detectada la primavera del 2016, i primera observació per a la província de Barcelona

cies i en diferents localitzacions per tal de comprovar-ne el grau d'establiment. De manera paral·lela, es revisen i s'actualitzen, en aquells casos necessaris, els noms de les espècies identificades. Amb tot això s'espera tenir un primer llistat per a final d'any, mentre que el catàleg complet hauria de quedar enllestit el 2019. Aquest catàleg hauria de ser el punt de partida per poder decidir estratègies de control i erradicació de les invasions dins la muntanya. Aquesta recerca no hauria estat possible sense el concurs de la Paula Farelo, que ha dedicat els seus treballs de Final de Grau (presentat a la tardor del 2017) i de Final de Màster (que es llegirà la tardor d'enguany) a l'elaboració d'aquest catàleg.

Amb les primeres dades obtingudes, podem avançar que la muntanya de Montjuïc és un autèntic "punt negre" d'espècies al·lòctones, atès que el

nombre total superaria folgadoament les 200 (és a dir, aproximadament un terç del total de la flora no nativa de Catalunya). Tot i que no es pot establir una relació directa entre ús i introducció a la muntanya barcelonina, la majoria d'espècies detectades a Montjuïc es cultiven de manera habitual als Països Catalans com a plantes ornamentals, hortícoles o d'altra mena. La presència a l'actualitat de nombrosos jardins, i l'existència d'horts de subsistència a l'època del barraquisme (foto 1), poden haver estat la via d'introducció d'algunes d'aquestes espècies. Finalment, cal esmentar que Amèrica és la regió de procedència principal de la flora al·lòctona de Montjuïc (foto 2), un patró que es repeteix per a la flora catalana i també peninsular.

Neus Ibáñez i Jordi López-Pujol